

چرا چهارراه مرتضوی به چهارراه ۴۳ شهید معروف شد؟

■ موضوع: کشف مخفیگاه منافقین در سلسبیل
■ ویژگی: فعالیت‌های انقلابی و سیاسی در محله

یک روز عادی است. عباس آقا مثل همیشه کر که مغازه را بالا می‌کشد و با سلام و صلوات کار را شروع می‌کند. صدای چرخ خیاطی اش سکوت صبحگاهی خیابان را می‌شکند. دقایقی بعد صدای شلیک و موجی از خون از پشت میز کار عباس آقا به سمت خیابان جاری می‌شود.

ترور شهید عباس بنایب خاطر در ناکی برای اهالی قدیمی محله سلسبیل است. از خیاط معروف و خوش خلق محله همه به نیکی یاد می‌کنند؛ جوان خوش نامی که به‌دست گروهک منافقین در ۱۷ شهریور ۱۳۶۱ ترور شد.

سیدرسول امینی سال‌هاست در پی جمع‌آوری اطلاعات تاریخی محله و تاریخ شفاهی سلسبیل، خاطرات مهمی را ثبت کرده است. یکی از این خاطرات به ترور شهید عباس بنایب مربوط می‌شود.

او می‌گوید: «عباس و محمدرضا بنایب دو برادر از محله سلسبیل بودند که هردو شهید شدند. عباس ترور شد و محمدرضا در جنگ تحمیلی در اروندرود به درجه رفیع شهادت نایل آمد. عباس را همه می‌شناختند. مغازه خیاطی اش در چهارراه مرتضوی معروف بود. روزهای انقلاب منافقین در محله‌ها خانه‌هایی را اجاره می‌کردند تا رفت‌وآمد و فعالیت‌های اهالی را زیر نظر بگیرند. عباس آقا، جوانی انقلابی بود مثل همه جوان‌های محله و اهالی بعد از ترورش ساکت ننشستند. بالاخره مخفیگاه منافقین چند خانه پایین‌تر از مغازه خیاطی عباس آقا شناسایی شد و بچه‌های محل آنها را به سزای

اعمالشان رساندند. کشف مخفیگاه‌های منافقین در سلسبیل همین یک مورد نبود. نزدیکی پارک زحمتکشان که قبلاً به پارک بابایان معروف بود جوانان محل یکی دیگر از خانه‌های منافقین را کشف کردند. آن روز منافقین توان فرار نداشتند و با خوردن سیانور به زندگی‌شان پایان دادند.»

بچه‌های انقلابی سلسبیل با پیروزی انقلاب و آغاز جنگ تحمیلی دوباره به میدان نبرد حق علیه باطل رفتند. تنها در محدوده چهارراه مرتضوی محله سلسبیل ۴۳ جوان شهید شهادت را نوشیدند. امینی می‌گوید: «چهارراه مرتضوی در میان اهالی به

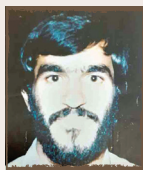
چهارراه ۴۳ شهید معروف است. از سه‌راه کمیل تا چهارراه مرتضوی در یک محدوده کوچک جوان‌های بی‌شماری برای رفتن به جبهه‌ها داوطلب شدند. مسجد باب‌الحوایج در کوچه مسجد که این روزها به کوچه شهید خدآوردی معروف است پایگاه اعزام بود. آنجا پاتوق جوان‌های محله بود. دسته‌دسته باهم ثبت‌نام می‌کردند. در بیشتر عملیات‌های دفاع مقدس ردی از بچه‌های سلسبیل وجود دارد. در عملیات آزادسازی خرمشهر، عملیات جزیره فاو و... جوان‌های زیادی از محله شهید شدند. ۴۳ جوانی که در محدوده چهارراه مرتضوی شهید شدند با هم رفیق و هم‌محله‌ای بودند.»

تاریخ‌سازان آسمانی

■ موضوع: شهدای شاخص سلسبیل
■ ویژگی: چهره‌هایی که برای انقلاب و دفاع از تمامیت ارضی کشور از جان گذشتند

سلسبیل از محله‌های شهیدپرور شهر تهران است، چه در سال‌های مبارزه برای پیروزی انقلاب اسلامی، چه در سال‌های تثبیت انقلاب، چه در جنگ تحمیلی و چه در سال‌های اخیر در دفاع از وطن در بیرون از مرزهای کشور. سیدرسول امینی، پژوهشگر محله از شهدای شاخص محله می‌گوید.

مرد شهید بهشتی

حسن بخشایش از شهدای انفجار دفتر حزب جمهوری اسلامی در هفتم تیر ۱۳۶۰ اهل محله سلسبیل بود. این

شهید در دی‌ماه ۱۳۳۶ در محله منبریه، حوالی چهارراه لشکر، متولد شد. خانواده او سال ۱۳۵۵، همزمان با قبولی حسن در دانشگاه، به محله نواب، چهارراه اناری، روبه‌روی پمپ بنزین خیابان کمیل رفتند و در کوچه شهید سمندریان (گنج‌ای سابق) ساکن شدند. او سال ۱۳۵۵ در رشته مهندسی شیمی وارد دانشگاه تبریز شد. حسن بخشایش از همان دوران، مبارزه علیه طاغوت را شروع کرد و بعد از انقلاب هم فعالیت‌های بسیاری برای حفظ پیروزی انقلاب اسلامی و خنثی‌سازی توطئه دشمنان انقلاب انجام داد. او ارادت ویژه‌ای به شهید بهشتی داشت.

هم‌زم فرماندهان شهید

جمشید کوزه‌گران از هم‌زمان شهید فکوری بود که هفتم مهرماه سال ۱۳۶۰ در مسیر بازگشت از جبهه‌های جنوبی

جنگ به تهران در سانحه سقوط هواپیمای هرکولس سی ۱۳۰ نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در حوالی تهران به شهادت رسید. در این حادثه جمعی از فرماندهان ارتش و سپاه از جمله تیمسار سرلشکر فلاحی، سرهنگ نامجو، سرداران کلاهدوز و محمد جهان‌آرا هم آسمانی شدند. پیکر او در بهشت‌زهر (اس) به خاک سپرده شد.

شهید مدافع حرم

محمد رضا ذفان‌نیری از شهدای مدافع حرم محله سلسبیل است. این شهید والامقام سال ۱۳۷۴ در محله سلسبیل متولد شد. او

دانش‌آموخته دبیرستان علوم و معارف اسلامی امام صادق (ع) و سال سوم فقه و حقوق اسلامی در مدرسه عالی شهید مطهری بود که ۱۵ مهرماه سال ۱۳۹۴ با عنوان بسیجی تکاور راهی سوریه شد. محمد رضا ۲۰ سال داشت که روز پنجشنبه ۲۱ آبان ۱۳۹۴ در عملیات محرم در نبرد با تروریست‌های تکفیری داعش در حومه شهر حلب به شهادت رسید. پیکر پاکش در روز ۲۵ آبان‌ماه همان سال به کشور رسید و در میان سیل عظیم اهالی محله تشییع و در گلزار شهدای امامزاده علی‌اکبر چیدر به خاک سپرده شد.

ماجرای شهید مرصاد «و کبوترای حرم»

■ موضوع: شهید غلامعلی جندقی، معروف به رجبی
■ ویژگی: سبک زندگی خاص و اخلاق مدارانه شهید

شهید غلامعلی جندقی، معروف به رجبی، در خیابان آذر بایجان تهران به دنیا آمد. از دواج که کرد در سلسبیل ساکن شد. همسرش دختر امام جماعت محله سلسبیل، آیت‌الله سید جعفر دیباجی بود. به‌واسطه حضور آیت‌الله دیباجی، شهید جندقی ساعات بسیاری را در مسجد باب‌الحوایج محله سلسبیل می‌گذراند.

سیدرسول امینی می‌گوید: «حاج‌حسن، پدر شهید جندقی، از استادان برجسته اخلاق و عرفان روزگار خود بود. شهید غلامعلی علاقه زیادی به ادبیات داشت و صدای سوزناکش باعث شده بود مداحی‌هایش پرطرفدار باشد، آن قدر که سبک مداحی و اشعار او مورد استفاده بسیاری از مداحان برجسته قرار گرفت. معلم بود و مسجد را پایگاه اصلی پرورش جوانان می‌دانست. آن قدر که حتی مراسم ازدواجش را هم در زینبیه محل برگزار کرد.» به روایت اهالی محل، روزی اراذل و اوباش مقابل مدرسه بلوایی به پا کردند. او با خونسردی کامل آنها را به مدرسه برد و صحبت کرد. زمانی نگذشته بود که آن جوانان شرور دستان او را بوسیدند و اشک ریختند.

معروف‌ترین شعر شهید جندقی شعر کبوتر حرم است که برای امام رضا (ع) سروده است. او این شعر را شبانه، درست مقابل ضریح امام زین‌العابدین (ع) سرود. زمزمه عاشقانه‌ای که همچنان بر زبان زائران حرم امام هشتم (ع) جاری است: «قربون کبوترای حرم/ قربون این همه لطف و کرم/...»

شهید غلامعلی جندقی (رجبی) مرداد ۱۳۶۷ در ۳۴ سالگی در عملیات مرصاد به شهادت رسید. او در وصیت‌نامه‌اش عذر اداری برای اباعبدالله را دفع بلا و کلید پیروزی بیان کرد و بر حضور در هیئت‌ها تأکید داشت.

گل‌وله‌ای که استاد جوان را در خون غلتاند

■ موضوع: شهید کامران نجات‌اللهی
■ ویژگی: جوان‌ترین استاد دانشگاه پلی‌تکنیک

شهید کامران نجات‌اللهی، استاد جوان دانشگاه پلی‌تکنیک تهران که در سال‌های پایانی حکومت پهلوی دوم در اعتراض به ورود نیروهای گارد به داخل دانشگاه و تعطیلی کلاس‌های درس در دانشکده علوم مشغول سخنرانی بود با گل‌وله سرهنگ شاه‌بیگی ۴۷ روز قبل از پیروزی انقلاب اسلامی به شهادت رسید. به‌گفته سیدرسول امینی، پژوهشگر و نویسنده، هر چند که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی خیابان ویلای سابق در حوالی دانشگاه پلی‌تکنیک تهران به نام این شهید مزین شد، اما او بچه محله سلسبیل و کوچه علیچانی (شهید عبدالله عباس‌زاده فعلی) بود.

امینی با شرح ماجرای شهادت این جوان‌ترین استاد دانشگاه پلی‌تکنیک تهران می‌گوید: «او پنجم دی‌ماه سال ۱۳۵۷ در جریان تحصن دانشجویان در اعتراض به ورود نظامیان به محوطه دانشگاه به شهادت رسید. این استاد جوان از همان ابتدای ورود به دانشگاه، زندگی جدید خود را با شور انقلابی و مبارزه با رژیم پهلوی آغاز کرد. او هیچ‌وقت از وظایف سیاسی و اجتماعی خود غافل نبود و همیشه برای پیروزی انقلاب اسلامی همراه با سایر اقشار جامعه همراه بود. امضای بیانیه دانشجویان به مناسبت ۱۷ شهریور و منشور دفاع از حقوق زندانیان، تحصن در اوایل دی‌ماه سال ۱۳۵۷ همراه با سایر استادان دانشگاه برای بازگشایی دانشگاه در وزارت علوم از جمله فعالیت‌های کامران نجات‌اللهی بود. بعد از به شهادت رسیدنش دولت وقت اعلام کرد که این استاد جوان به‌صورت تصادفی هدف گل‌وله قرار گرفته است. در مراسم تشییع جنازه کامران نجات‌اللهی درگیری میان مردم و نیروهای حکومتی در گرفت و ۵ نفر به شهادت رسیدند و ۱۳۰ نفر مجروح شدند. این استاد محله سلسبیل بعد از شهادت تبدیل به یکی از چهره‌های شاخص انقلاب اسلامی شد.»